
Univerzita Karlova až ve čtvrté stovce?

Univerzita Karlova až ve čtvrté stovce?

PRAVO

Téma:

10.10.2011 Právo Strana 6 Publicistika, autor: Jan Rychlík

Dne 7. října byl v Právu publikován článek Žebříček: Univerzita Karlova až ve čtvrté stovce, ale nabírá dech. Naše nejstarší univerzita se – podobně jako ty v Krakově, Varšavě a v portugalském Portu – umístila v posledních letech na 301. až 350 místě.

Jako pedagog a profesor historie na Karlově univerzitě jsem měl možnost seznámit se i s několika univerzitami v USA, Kanadě a Británii. Jsem nucen konstatovat, že relativně špatné umístění středoevropských univerzit (včetně UK) je ve skutečnosti dáno metodikou používanou v USA a Británii. Tato metodika nezohledňuje jiné zaměření univerzit v anglosaském jazykovém prostředí a ve zbytku Evropy.

Evropská kontinentální tradice, a především tradice středoevropská, chápe univerzity především jako vzdělávací a badatelské instituce v oblasti humanitních věd a práva, méně pak věd přírodních. Např. v Polsku zpravidla nemají univerzity ani lékařské fakulty. Na univerzitách v anglosaském světě jsou naproti tomu na prvním místě obory technické a přírodovědné a často také studium ekonomie či financí.

Není jistě náhodou, že za nejlepší univerzitu byl prohlášen Kalifornský technologický institut (Caltech), tedy vysoká škola, kterou bychom podle našich tradic vůbec za univerzitu nepovažovali. Je pochopitelné, že např. v aplikovaném výzkumu, především pokud jde o podané patenty, jsou evropské kontinentální univerzity v nevýhodě a nemají šanci zařadit se mezi „špičku“.

Ještě více zavádějící je pak často mechanické srovnávání počtu citací vědeckých prací nebo počtu absolventů-nositelů Nobelovy ceny. Je přece samozřejmé, že publikace vydaná v angličtině má nutně širší dosah ve světovém akademickém prostředí než kniha vydaná česky nebo portugalsky. Není také žádným tajemstvím, že v oboru humanitních věd se Nobelovy ceny vůbec neudělují. Každý také jistě pochopí, že mnohem větší šanci získat tuto cenu má básník či spisovatel píšící anglicky a obracející se potenciálně k několika miliónům lidí na celé planetě než spisovatel český, jehož knihy si bez problémů může přečíst jen deset miliónů Čechů a pět miliónů Slováků.

I evropské univerzity samozřejmě vydávají některé důležité práce ve světových jazycích, na prvním místě v angličtině, avšak některé knihy z oboru humanitních věd (např. z oboru historie, etnografie, literatury) jsou už s ohledem na svůj obsah a zamýšlený okruh čtenářů vázány na národní jazyky.

Nechci samozřejmě nekriticky chválit univerzitu, na které sám působím. Jistě dnes nepatří k nejlepším na světě a je třeba ještě mnohé zlepšit. Na druhé straně mně již několik britských a amerických kolegů otevřeně řeklo, že v oblasti humanitních věd UK rozhodně nijak výrazně nezaostává za světovými prestižními univerzitami. Ocenili především jazykovou vybavenost našich pedagogů i studentů, protože řada odborníků v USA, o studentech ani nemluvě, neovládá žádný cizí jazyk a je tak ochuzena o veškerou neanglojazyčnou odbornou produkci. Pokud by se porovnávaly výsledky univerzit v konkrétních oborech, a především v oblasti humanitních věd se brala v úvahu kvalita vydaných prací, a nikoliv jen počet citací v zahraničí, jsem přesvědčen, že by UK a s ní srovnatelné další univerzity regionu (např. Jagellonská v Krakově) dosáhly mnohem lepšího umístění.

Ještě jednou se vrátím k hodnocení univerzit podle počtu absolventů, kteří získali Nobelovu cenu. Jak známo, z čs. občanů ji získali zatím jen dva – profesor Jaroslav Heyrovský a básník Jaroslav Seifert. Oba studovali UK a první z nich na ní dokonce přednášel. Úspěšnost UK, pokud jde o získávání Nobelových cen v příslušném státě, je tedy stoprocentní.